

Príloha 1 - Typografické pravidlá, charakteristika písma

Typografia je veda o písme a zásadách písania textov a textových dokumentov. V prílohe uvádzame len niekoľko pravidiel pre písma, odseky a konkrétnie ukážky chybne a správne napísaného textu.

1. Pravidlá pre písmo

V jednom dokumente používame **najviac dva** druhy písma. Použité písma musia spolu ladiť.

Na dosiahnutie kontrastu kombinujeme **pätkové** písmo (napr. Times New Roman) s **bezväzovým** (napr. Arial). Porovnajte:

Hlavný nadpis
Podnadpis

Písma použité v jednom dokumente musia spolu ladiť. Snaha je dosiahnuť kontrast medzi ním i.

Hlavný nadpis
Podnadpis

Písma použité v jednom dokumente musia spolu ladiť. Snaha je dosiahnuť kontrast medzi ním i.

Pätkové písma sú v bežnom teste a osobitne v odbornom lepšie čitateľné.

Na zvýraznenie v teste využívame *kurzívu* (nenarúša vzhľad stránky), ale povolené je tiež tučné písmo, alebo r i e n é písmo. Podčiarkovanie je menej vhodné, lebo čiara narúša písmena s dolnými ĭahmi (písmená g j p q y).

neodporúčame používať ozdobné písma, ktoré sú vhodné na tvorbu pozvánok, oznámení, ale nie pri dokumentoch s prioritnou informačnou hodnotou.

2. Pravidlá pre odsek

- Nie je vždy vhodné používať zarovnanie do bloku - rôzna veľkosť medzier neprispieva k čitateľnosti textu (najmä pri vypnutej volbe delenia slov). Vhodnejšie je zarovnanie vľavo.
- V nadpisoch je nevhodné deliť slová.
- Na konci riadka sa nemajú ponechávať jednopísmenové predložky, spojky sa tolerujú.
- Odseky by mali byť oddelené napr. odsadením prvého riadku, alebo medzerou.
- Posledný riadok odseku by nemal byť prvým riadkom strany (tzv. sirota) a prvý riadok odseku nie je vhodné nechať ako posledný riadok strany (tzv. vdova).
-

3. Všeobecné pravidlá

Za interpunkčnými znamienkami sa dáva medzera:

chybne:	... áno, ale iba raz ...	správne:	... áno, ale iba raz ...
chybne:	... dom. Nová výstavba...	správne:	... dom. Nová výstavba...
chybne:	... urobil to ?	správne:	... urobil to?
chybne:	... metrov (po zaokrúhlení), správne:		... metrov (po zaokrúhlení).

Za bodkami v dátumoch a v skratkách sa vkladá medzera:

chybne: ... dňa 12.3.1997. správne: ... dňa 12. 3. 1997.
chybne: ...firma Astro s.r.o. dala... správne: ...firmaAstros. r. o.

chybne: ... skúša ing.Suchý. správne: ... skúša ing. Suchý.

Tisícky sa oddelujú medzerou, v desatinných číslach sa používa desatinná čiarka, nie bodka:

chybne: ... celkom 14000 ľudí... správne: ... celkom 14 000 ľudí...
chybne: ... presne 2.1254 gramov správne: ... presne 2,1254 gramov

Pri skloňovaní Čísloviek nie je vhodné kombinovať čísllice s textovými príponami, číslovka sa vypíše radšej slovom:

chybne: ...10-tími vetami... správne: ...desiatimi vetami...
chybne: ... je 4-týv zbere ... správne: ...je 4. v zbere ...

Veta sa nemá začínať číslovkou:

chybne: 25. júna začína... správne: Dňa 25. júna začína...

Značky fyzikálnych jednotiek, percentá sa nepíšu spolu s číselnou hodnotou:

chybne: ...je to 12Vbatéria... správne: ...je to 12 V batéria...
chybne: ...úrok je 17%... správne: ...úrok je 17 %...
chybne: ...asi 17 % úrok... správne: ...asi 17% úrok ...

Znaky a spojenie znakov:

Úvodzovky:

- Dole (malé deviatky) „ Alt + 132
- Hore (malé šestky) “ Alt + 147
- Znak palec ” Alt + 0189

Pomlčka nie je spojovník

- Pomlčka – Alt + 0150 (nie je na klávesnici)
- Spojovník - Alt + 45 (je na klávesnici)

Pomlčku používame:

- medzera medzi slovami ani ona – výborná žiačka – nevedela, čo má robiť
- vo význame „až do“ bez medzier 6–18 hod.
- v označení *meny* bez medzier 154,-€
- ako znak *mínus* bez medzier -23 °C
- v aritmetických výrazoch s medzerami 5 – 1 = 4

Spojovník používame:

- v zložených slovách anglicko-slovenský, rímsko-katolícky, 5-násobný
- delenie slov na konci riadku (tam ho ale program vkladá sám)

Telefónne čísla – píšu sa v skupinách po dvoch až po troch, predvoľba sa oddeluje zátvorkami.

(+420) 577 898, (+420) 57 78 98

Tri bodky (výpustok) ... Alt + 0133 Alt + Ctrl + .

Mäkké ukončenie riadka (odsek pokračuje) Shift + Enter

Konce riadkov

Na konci riadku sa nesmie ocitnúť jednopísmenková predložka či spojka (teda žiadne z písmen a, i, k, o, s, u, v, z).

Rovnako sa snažíme, aby sme nerozdelenovali ne dva riadky

- skratku rodného mena a priezviska (M. Novák)
- titul a meno (Ing. Novák)

- číslovky a skratky jednotiek (12 kg)
- časti čísla oddelené medzerou (1 200)
- časti dátumu (12. 11. 2013)
- časti skratiek (s. r. o.)

Použijeme pevnú (tvrdú) medzeru Alt + 0160

Medzery

Slová v texte oddelujeme jednou medzerou (nie dvoma a už vôbec nie viacerými).

Výnimky:

- zápas skončil 3:2
- delenie $6 : 3 = 2$
- trieda 9.A
- odsek 2.3.1
- 3,14

Zátvorky () a lomka /

Najčastejšie sa používajú okrúhle zátvorky (nie lomka).

Zátvorky sa neoddelujú medzerou od textu vo vnútri.